

bediening des Woords en der Sacramenten mag optreden. Wanneer de namen Predikant, Ouderling, Diaken, niet reeds door gebruik de kerkelijke roeping veronderstelden, insloten, zou ook bij hen eerst nog uitdrukkelijk gezegd moeten worden, dat zij in de bediening van Woord en Sacrament niet mogen optreden zonder eerst wettelijk daartoe beroepen te zijn. Het is hier dus slechts eene quaestie van woordgebruik, doch niet van ambtsrealiteit.

En zegt men, zooals Dr H. H. Kuyper: „Onze Confessie, die in Artikel 30 zeer omstandig de geestelijke politie of regering beschrijft, die Christus in Zijn woord voor de kerk voorgeschreven heeft, noemt wel de predikanten, ouderlingen en diakonen, die te samen als den raad der kerk vormen, maar zwijgt over dit doctorenambt. Een „geloofsartikel“ is dit doctorenambt dus nooit geweest, want dan had het in onze Geloofsbelijdenis, waar deze over deze ambten handelt, moeten genoemd zijn”. „De Heraut” van 10 Jan. j.l., dan redeneert en concludeert men op die wijze ook weer zeer oppervlakkig en onjuist. Want voor het rechtmatige en gegronde dezer argumentatie moest men eerst aantoonen, dat het Doctorenambt en het ambt van Dienaar des Woords essentieel onderscheiden zijn, en door onze vaderen wezenlijk verschillend beschouwd werden. En dat is duidelijk niet het geval. Calvijn's woorden en onze Kerkorde wijzen het onweersprekelijk uit. Doch voorts wordt in Art. 30 van onze Confessie niet uiteengezet, welke kerkelijke ambten de Heere heeft ingezet, zooals in onze Kerkorde, Art. 2, doch daar gaat het over de Kerkregering: Wij gelooven, dat deze ware Kerk geregeerd moet worden (gubernari debere), naar de geestelijke politie (Spirituali illa politia), die ons onze Heere geleerd heeft in Zijn Woord. Daar behoefden dus de Doctores niet genoemd te worden, gelijk Dr H. H. Kuyper beweert van wel, als hun ambt een kerkelijk ambt is. Want al is het Doctorenambt een kerkelijk ambt, evenzeer als het Predikambt, daarmee is niet gezegd, dat het een kerkelijk geregeerd ambt is. Daarvoor moet eerst juist kerkelijke roeping geschieden. En over de ambten, door welke Christus Zijn Kerk geregeerd wil hebben, handelt Art. 30 van onze Confessie. Allerminst dus ontkent dit artikel, dat het Doctorenambt een kerkelijk ambt is. Het heeft niet tot doel, het aantal kerkelijke ambten, door Christus gegeven of ingesteld, te behandelen, doch spreekt slechts over de kerkregering, hoe de Kerk geregeerd moet worden, n.l. niet door Pausen, noch door de wereldlijke Overheid, maar door Dienaren des Woords, Ouderlingen, Diakonen. Een argumentum e silentio, een bewijs krachtens niet noemen, tegen het kerkelijk karakter van het Doctorenambt kan dus niet met recht uit dit artikel 30 van onze Confessie afgeleid worden. Dit artikel kan in dezen strijd niet gebruikt worden. Deze quaestie moet uit andere stukken en op andere gronden beslist worden, als: Calvijn's uiteenzetting, onze Kerkorde, de beschouwing onzer Vaderen. Van een verschil tusschen Kerkorde en Confessie is dan ook geen sprake. De Kerkorde noemt de ambten en houdt zich verder bezig met de regeling der ambtsbediening, de kerkelijke ordening van de uitoefening van de ambten van Dienaar des Woords, Ouderling, Diaken. De Confessie houdt zich niet bezig met de vraag naar het aantal ambten, maar alleen met de vraag, door wie en hoe de Kerk geregeerd moet worden.

Hoe we dus, naar Calvinistische beschouwing, over het Doctorenambt oordeelen moeten, moet beslist worden naar Calvijn's uiteenzettingen, de bepalingen onzer Kerkorde, en de voorstellingen der andere Gereformeerde schrijvers, maar daarbij kan Art. 30 van onze Confessie niet gebruikt worden, omdat dat zich in deze quaestie niet uitsprekt, haar zelfs niet aanroert, maar eene andere vraag beantwoordt. Alleen kunnen we zeggen, dat naar Calvijn's beschouwing, en de woorden van onze Kerkorde, en de opvatting onzer Gereformeerde vaderen, het Doctorenambt kan opgesloten liggen in „Dienaars of Herders om Gods Woord te prediken” (Ministri seu Pastores... qui verbum Dei annunciant), en ook deswege niet afzonderlijk genoemd behoefde te worden. Het kon daar niet genoemd worden, omdat het geen ambt van kerkregering is, waarover het in dat artikel gaat, en behoefde niet genoemd te worden naast het ambt van Dienaar des Woords, omdat het essentieel geen ambt naast dat ambt is, doch naar innerlijk wezen hetzelfde, slechts met bijkomstig verschil van bediening, uitoefening.

Ook betreffende dit punt gaat de redeneering van Dr H. H. Kuyper dus geheel fout. Zijne argumentatie heeft daarom ook hier geenerlei bewijskracht voor de stelling, dat het Doctorenambt geen kerkelijk ambt in eigenlijken zin is.

▼

Dr H. H. Kuyper wil in zijne artikelen in „De Heraut” van 10 Jan. j.l. en volgende nummers aantoonen, dat de Theologische School uit principe handhaven, ook nu de Vrije Universiteit bestaat, „in strijd is met de grondbeginselen door Calvijn ons geleerd en door hem in praktijk gebracht”. Dat zij eene kerkelijke school is, en bestaan blijft ondanks de Vrije Universiteit er is, schijnt eene groote zonde. We weten de geweldige woorden er tegen ingebracht. Zij zijn reeds meermalen geciteerd. Maar de Vrije Universiteit zou geheel zijn, wat Calvijn eigenlijk wilde: „... mijn doel was toch tegelijk om aan te toonen, hoe niet eene kerkelijke opleidingschool voor de a.s. Dienaren des Woords, maar alleen een Hoogeschool, die alle vakken der wetenschap

omvat, aan de beginselen van Calvijn voldoet. Het is wel de beste rechtvaardiging voor de mannen, die onze Vrije Universiteit hebben gesticht. Dat zij niet als Calvijn die stichting aan de Overheid hebben gevraagd, maar daartoe zelf zijn overgegaan, raakt natuurlijk niet een Calvinistisch beginsel en is alleen daaraan te wijten, dat onze Overheid zulk een Gereformeerde Hoogeschool niet stichten kon of wilde”. „De Heraut” van 24 Jan. j.l.

Zoo tracht Dr H. H. Kuyper zich hier uit de moeilijkheid te redden. Als door een handigheidje. „Dat zij niet als Calvijn die stichting aan de Overheid hebben gevraagd, maar daartoe zelf zijn overgegaan, raakt natuurlijk niet een Calvinistisch beginsel”. Maar met zulk eene wending zal het niet gaan. Zulk een eenvoudig zinnetje zonder eenig nader bewijs is niet voldoende²⁾. Alle de ontzettende gezegden, door Dr H. H. Kuyper in deze „Heraut”-artikelen tegen de Theologische School gericht, treffen ook zoo goed als alle de Vrije Universiteit.

In de eerste plaats heeft Dr H. H. Kuyper in deze artikelen de tegenstelling gemaakt: „niet door de Kerk, maar door de Overheid”. Dat was een der pijlen tegen de Theol. School. En nu zou het „door de Overheid” „natuurlijk niet een Calvinistisch beginsel” raken? Dan had Calvijn's stichting der Akademie door de Overheid niet tegen de Theologische School mogen zijn aangevoerd. Dat Calvijn die stichting door de Overheid deed geschieden, was bij Calvijn deels wel beginselzaak. Zij was eene zaak van gedwongenheid, zooals tevoren is aangewezen. Maar ook hing zij bij hem samen met een beginsel, met zijne opvatting van de roeping der Overheid ten aanzien der Kerk. En dus is de uitspraak, dat de stichting der Vrije Universiteit niet door de Overheid, „niet een Calvinistisch beginsel” raakt, niet juist. Ten aanzien van de stichting der Vrije Universiteit geldt in dezen evenzeer of evenmin als ten aanzien der Theologische School: „in strijd met de grondbeginselen door Calvijn ons geleerd en door hemzelf in praktijk gebracht”.

En verder: Dr H. H. Kuyper schrijft: „Het „voor de Kerk door de Kerk” is nooit het beginsel van Calvijn noch van onze Gereformeerde Kerken geweest”. „De Heraut” van 10 Jan. j.l. Omtrent dit laatste kunnen we zeggen, dat het Convent te Wezel wel een ander geluid heeft doen hooren. En voorts, dat hier bij de Gereformeerde Kerken eene gediensigheid der praktijk is geweest, een zich schikken naar het gemak. Maar daarvan afgezien: Met nog meer recht kan gezegd worden: „Het „door eene particuliere Vereeniging” is nooit het beginsel van Calvijn noch van onze Gereformeerde Kerken geweest”. Daar heeft Calvijn nimmer aan gedacht, niet eens aan kunnen denken, en daar hebben ook onze Gereformeerde Kerken nimmer aan gedacht. Geldt dus het bovengenoemde met recht tegen eene kerkelijke Hoogeschool, dan geldt het met nog meer recht tegen eene Vereenigingshoogeschool. Calvijn en de Gereformeerde Kerken der Reformatie-eeuw hebben van zulk eene Vereenigingshoogeschool geen voorstelling gehad. Hunne beschouwing der Overheidsroeping ten aanzien der Kerk leidde hun denken in andere richting. En hun praktische zin, die rekende met de te maken kosten bij de oprichting en instandhouding eener Hoogeschool „die alle vakken der wetenschap omvat”, zou hen eventueel voor zulk eene onderneming ook wel hebben doen terugdeinzen. In verband met de Vrije Universiteit komen we hier later nog op terug.

Is dus de Theologische School „in strijd met de grondbeginselen door Calvijn ons geleerd en door hemzelf in praktijk gebracht”, „niet in de Schrift gegrond”, en „in strijd met heel de historie van het Calvinisme”, dan geldt dit niet minder, doch veeleer nog meer en sterker tegen de Vrije Universiteit. En raakt het: niet door de Overheid, maar door eene Vereeniging, „natuurlijk geen Calvinistisch beginsel”, dan natuurlijk ook niet en nog minder: niet door de Overheid, maar door de Kerk.

Met enkel beweringen zijn we ook hier niet klaar.

Maar daar is ten tweede nog iets anders ook.

De groote zonde der Theologische School is, dat zij, behalve dat zij geene Universiteit is, van de Kerken uitgaat, door de Kerken werd opgericht en wordt onderhouden. „Calvijn heeft te Genève niet een kerkelijke school gesticht. Eerst veel later... hebben ook de Protestantische Kerken noodgedwongen tot deze kerkelijke opleidingscholen de toevlucht genomen. Maar naar den eisch van het Calvinistisch beginsel was dit niet...”, „De Heraut” van 10 Jan. j.l. „...mijn doel was aan te toonen, hoe niet eene kerkelijke opleidingschool voor de a.s. Dienaren des Woords... aan de beginselen van Calvijn voldoet.

We zien, eene groote verkeerdheid schuilt juist ook in dat kerkelijke.

Maar hoe staat het dan met de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit? Is die vrij van de Kerken?

Volgens het Jaarboek 1936 van de Vrije Universiteit kwam in 1935 voor de Theologische Faculteit aan collecten uit de Gereformeerde Kerken in de som van f 39726,08. En volgens de Handelingen der Curatoren van de Theologische School van 1936 kwam voor de Theologische School aan collecten in het laatste boekjaar binnen f 40044,45½. Aan collecten in de Gereformeerde Kerken kwam dus voor de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit in het laatste jaar op enkele guldens na evenveel in als voor de Theologische School. Die collecten brengen ongeveer of bijna de honoraria der Hoogleraren in de Theologische Faculteit en aan de Theologische School op. De Theologische Faculteit der Vrije Universiteit wordt dus evenzeer als de Theo-

logische School, zoo goed als geheel financieel in stand gehouden door de Gereformeerde Kerken. Hielden de Gereformeerde Kerken op, hare collecten voor de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit te houden, dan kon die Faculteit niet blijven bestaan, maar moest zij terstond wegvallen.

De Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit rust financieel dus geheel op de Gereformeerde Kerken, en is financieel van deze Kerken geheel afhankelijk, niet minder dan de Theologische School.

Als nu de Kerken geene kerkelijke Theologische School mogen onderhouden, en financieel afhankelijkheid der Theologische School van de Gereformeerde Kerken afkeurenswaard is, dan mogen zij evenmin de Theologische Faculteit financieel zoo op zich laten rusten.

Hier is geen noemenswaard verschil tusschen de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit en de Theologische School.

Een aanval te dezer zake op het bestaansrecht der Theologische School is principiëel evenzeer een aanval op de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit.

Die collecten van de Gereformeerde Kerken voor de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit zijn voorts geene vrije collecten, in dien zin, dat de Kerken uit eigen aandrif die zouden houden. Contractueel zijn zij er toe verplicht. Art. 14 van de „Regeling van het verband tusschen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit te Amsterdam” luidt: „De Kerken steunen de Theologische Faculteit met minstens twee collecten per jaar”. De Theologische School heeft in dezen niets voor. Zelfs eene eventuele derde collecte voor de Theologische School zou spoedig den eisch doen hooren, dat dan ook voor de Theologische Faculteit eene derde collecte gehouden moest worden.

We zien het, dit woord „steunen” is a.h.w. een kleinwoord, eene litotes. De Theologische Faculteit wordt evenzeer in financieel opzicht geheel door de Gereformeerde Kerken gedragen of onderhouden, als de Theologische School.

Waarom moet dan door een Hoogleraar in de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit telkens zoo tegen de Theologische School gestreden worden, omdat zij door de kerken wordt onderhouden? Wat bij de eene fout zou zijn, ware dat evenzeer bij de andere.

Maar dit niet alleen.

De Hoogleraren in de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit worden op eenigszins andere wijze benoemd, dan die aan de Theologische School. Maar evenmin vrij van de Gereformeerde Kerken. Met hare Deputaten ter oefening van het verband moet gerekend en gecorrespondeerd worden inzake benoeming van Hoogleraren in de Theologische Faculteit. Die Deputaten hebben toezicht te houden op de colleges dezer Hoogleraren wat zuiverheid van leer en geschiktheid voor de opleiding tot den dienst des Woords betreft. Een en ander kan gevolgen hebben, die tot afzetting zouden leiden, of ook tot opzegging van het contract der Kerken met de Theologische Faculteit. De Theologische Faculteit is dus evenmin onafhankelijk van de Kerken als het College van Hoogleraren van de Theologische School. En anderzijds zijn de Hoogleraren der Theologische School in hun onderwijs wetenschappelijk even vrij als die der Theologische Faculteit. Ook moet het onderwijs der Hoogleraren in de Theologische Faculteit evenzeer gericht zijn op de opleiding tot den dienst des Woords, als dat van de Hoogleraren der Theologische School.

In het wezen der zaak is de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit eene kerkelijke Faculteit. Het verschil van de Theologische Faculteit met de Theologische School ter zake van de verhouding tot de Gereformeerde Kerken, is minimaal. Ook de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit wordt financieel geheel of zoo goed als geheel door de Gereformeerde Kerken onderhouden en rust in dat opzicht op die Kerken. En inzake benoeming van Hoogleraren en hun onderwijs staat zij onder controle van die Kerken, niet alleen wat het belijden en het leven der Hoogleraren aangaat, maar ook wat het karakter van dat onderwijs betreft inzake geschiktheid voor de opleiding tot den dienst des Woords.

Men moge dit betreuen. Dr A. Kuyper Sr. sprak over het vastzitten met de kleine teen in de klem. Maar dat neemt het feit niet weg. Wanneer iemand ook maar met de kleine teen vastzit, heeft hij zijne vrijheid verloren, en zit hij gebonden. En hier is het nog wel iets meer dan de kleine teen, die vastzit.

Wezenlijk is de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit eene kerkelijke Faculteit.

Wat voor zin heeft het nu, dat een Hoogleraar dezer kerkelijke Faculteit, die in verhouding tot de Gereformeerde Kerken zoo weinig, te dezer zake onbeteekenend weinig, verschilt van de Theologische School, telkens met zwaar geschut die Theologische School beschiet als kerkelijke school, en als de wege bestaansrecht missende?

Al die geweldige dingen: „in strijd met de grondbeginselen door Calvijn ons geleerd en door hem in praktijk gebracht”; „niet in de Schrift gegrond”; „in strijd met heel de historie van het Calvinisme”; „doet te kort aan de hooge roeping om Christus' Koningchap op heel het gebied der wetenschap te handhaven”; „voldoet niet aan de beginselen van Calvijn”; „kerkelijke school”, gelden evenzeer tegen de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit als tegen de Theologische School, wanneer zij werkelijk tegen deze laatste van eenige beteeken-

nissen kra
Men kan c
sluiten. De
nomen, noch
handhaven
gebied der w
nag niet, of
beoefend wor

Daarom m
den kant de
ongerechtig
strijd tegen

Want hier
Dezer dage
Vrije Univer

Telken jare
Hoe zal dat
aitelt zou u
Natuurkunde
ook op dat
en van het

gebouwen wa
Hier zijn ool
wenselijkheid

Waar zal
instandhoudi
op den duur
gingen al ge

der Overheid
Met het intre
crisis... da

Rijkinkomst
wel terugkeer
hier omtrent

„raakt natuu
alleen daara

Gereformeer
geeft in deze
komen om s

Krijgt deze
Vrije Univer

strekking va
van bepaling
kunnen we

En dan blijft
harer Theol

Gereformeer
tot de Overh

Zou dan
dwijnen, en
kelijk worde

afhankelijk
laatste afha

Faculteit, en
teiten bij een

Van het een
wijze dan oo

De toekomst
deze quaestie
door Dr H.

duidelijke w
vinistisch be

Nu Dr H.
en op zoo kn

sche School
tracht te on

of later de
het ook goed

Dan zou e
band met de

logische Fac
dingschool

Gereformeer
Kerken in d

Maar daarv
raren in de

steit de een
des zijn. Om

van de Vrije
afhankelijk

Hoogleraren
Synodes vrij

vloed zonder
Kuyper, bij

lijkheid der
adviseurs op

santal lange
van ouds P